

HET VRIJWILLIGERSBELEID VAN ZENDER

Vrijwilligerswerk is levensbelangrijk voor de erfgoedsector. Zowel grote erfgoedinstanties als kleinere organisaties werken vaak met vrijwilligers. Voor het dossier ‘Werken met vrijwilligers’ op de Erfgoedwijzer heeft FARO een aantal erfgoedmedewerkers geïnterviewd over hun vrijwilligerswerking.

In deze fiche ontdekt u het vrijwilligersbeleid van ZENDER, het samenwerkingsverband van vijftien gemeentebesturen uit het Pajottenland en de Zennevallei. Naast een onroerend-erfgoeddienst en een bovenlokale cultuurwerking, is er ook de erfgoedcel. Die helpt gemeentebesturen en verenigingen om hun immaterieel en roerend erfgoed te verzamelen, te beheren en te onderzoeken, en ondersteunt mensen uit de streek om ermee aan de slag te gaan.

FARO interviewde Hilke Arijs, erfgoedcoördinator, over het vrijwilligersbeleid in de schoot van dit intergemeentelijk samenwerkingsverband.

Hoe ziet jullie vrijwilligerswerking eruit?

Hilke: “In totaal hebben we twintig vrijwilligers. Die werken op verschillende projecten. Zo zijn er de vrijwilligersploegen die lokaal erfgoed inventariseren. Denk aan de inventarisatie van roerend religieus erfgoed in de parochiekerken of, vanuit onze onroerend-erfgoedwerking, begraafplaatsen en kapelletjes. Per deelgemeente stellen we een nieuwe ploeg vrijwilligers samen. We nemen de rol op van coach: we begeleiden en leiden op. Deze vrijwilligers werken heel lokaal, bijna letterlijk onder de kerktoren.”

Vrijwilligers helpen bij de registratie van roerend religieus erfgoed in de parochiekerken © CC-BY-SA ZENDER

“Daarnaast zijn er de vrijwilligers die ons helpen in onze dagelijkse werking. Bijvoorbeeld: vrijwilligers die foto’s bewerken, items invoeren in databanken, interviews uitschrijven of ons streekmagazine helpen bedelen. Dit is een vaste poule van vrijwilligers. Als we werk hebben, dan vragen we wie tijd en zin heeft om een handje te helpen.”

“We schakelen ook vrijwilligers in voor ‘Iedereen Wiki’. Met dit project willen we zoveel mogelijk beelden en informatie over het erfgoed van onze streek bekend maken via Wikipedia en aanverwante platformen. Onze vrijwilligers maken foto’s en schrijven artikels. Ze hebben vaak een specifieke interesse in lokaal erfgoed of fotografie, maar zijn niet altijd even digitaal geletterd. Daarom ondersteunen we hen en zorgen we ervoor dat de rechten van de afbeeldingen worden geklaard. Het mooie aan ‘Iedereen Wiki’ is dat de vrijwilligers zich echt eigenaar voelen van wat op Wikipedia verschijnt. Met hun foto’s en artikels hebben ze bovendien een groot bereik. Soms halen hun foto’s de nationale media, wat natuurlijk enorm motiverend is.”

Hoe verloopt de zoektocht naar vrijwilligers?

Hilke: “We hebben vrijwilligers die vooral lokaal willen werken. Dit zijn onder meer vrijwilligers die helpen bij de inventarisatie van een parochiekerk. Hen recrutereren we via lokale kanalen en ons lokaal netwerk.”

Mobeen helpt wekelijks met het bewerken van erfgoedfoto's. Mobeen is ook volop Nederlands aan het leren. ZENDER wil dan ook zoveel mogelijk oefenkansen bieden. © CC-BY-SA ZENDER

“We plaatsen ook vacatures op vrijwilligerswerk.be. Op deze vacatures komen niet veel reacties, maar de mensen die reageren zijn vaak erg gemotiveerd. Dit zijn mensen die bewust in een erfgoedomgeving willen werken. Deze vrijwilligers kunnen we bijgevolg ook inschakelen voor meer inhoudelijke taken.”

“Ten slotte stellen we ons vrijwilligerswerk open voor wie Nederlands wil leren. Ook deze vrijwilligers zoeken we via vrijwilligerswerk.be. Een van onze vrijwilligers is een nieuwkomer. Via zijn vrijwilligerswerk wil hij zijn sociaal netwerk versterken en meer Nederlands kunnen spreken.”

Hoe verloopt het onthaal van een nieuwe vrijwilliger?

Hilke: “We starten met een onthaalgesprek waarin we onze werking voorstellen. Verder peilen we naar de motivatie van de kandidaat-vrijwilliger en welke taken die graag wil doen. Zo kunnen we inschatten of er een goede match is.”

“Voor onze reguliere vrijwilligers maken we vervolgens een vrijwilligerscontract op dat we samen overlopen. Dat contract bevat niet enkel afspraken over onkostenvergoedingen en verzekeringen, maar ook over portretrecht en auteursrecht. Zeker voor ons ‘Iedereen Wiki’-project is het belangrijk dat de foto’s kunnen worden vrijgegeven onder Creative Commons-licentie. Uiteraard wordt telkens wel de naam van de vrijwilliger vermeld.”

Wat doen jullie om vrijwilligers gemotiveerd te houden?

Hilke: “Alles begint met dankbaarheid en waardering. Je mag vrijwilligers nooit het gevoel geven dat ze aan hun lot worden overgelaten. Bijvoorbeeld: we hebben vrijwilligers die op het terrein inventariseren. Als ze bezig zijn in een parochiekerk, dan spring ik even binnen om een koffie te drinken en te vragen of alles naar wens verloopt. Dat is een klein gebaar. Maar zo weten de vrijwilligers dat hun werk niet onopgemerkt blijft. Een goede omkadering en begeleiding is cruciaal. Daarom schrijven we de belangrijkste afspraken ook netjes uit.”

“We geven ook geregeld feedback aan onze vrijwilligers. Die feedback verloopt informeel en continue. Zo zijn onze verwachtingen helder naar de vrijwilliger en weten we wat de vrijwilliger nodig heeft. Een formeel feedbackgesprek houden we als een vrijwilliger aangeeft te willen stoppen.”

“Voor vele vrijwilligers is de sociale component belangrijk. Daarom nemen we altijd de tijd voor een praatje. Een keer per jaar brengen we onze vrijwilligers samen voor een leuke activiteit, zoals een tentoonstellingsbezoek of een geleide wandeling. Ook op de Internationale Dag van de Vrijwilliger, op 5 december, organiseren we telkens wel wat.”

Waar loop je tegenaan of wat vind je nog altijd moeilijk?

Hilke: “Het blijft voor ons een uitdaging om jongere vrijwilligers te vinden. Vele jongeren die vrijwilligerswerk starten bij een erfgoedorganisatie, doen dat om hun cv of hun competenties te versterken. In ons werkingsgebied is er echter geen hogeschool of universiteit waar we actief jongeren kunnen recrutereren.”

Is er een advies of gouden tip die je zou willen meegeven?

Hilke: “Stel duidelijke verwachtingen. Uiteraard moet je je eigen verwachtingen duidelijk maken. Maar maak van het intakegesprek ook gebruik om de verwachtingen van de vrijwilliger te kennen. Soms worden die verwachtingen niet meteen uitgesproken, dus probeer die echt te achterhalen. Als je een goede match hebt tussen jouw verwachtingen en die van de vrijwilliger, dan heb je een mooie basis voor een duurzame samenwerking.”

Meer weten over ZENDER? Surf naar <https://zender.be>.

EEN BIJDRAGE VAN
Gregory Vercauteren

UPDATE
september 2022

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Olga Van Oost, FARO. Vlaams
steunpunt voor cultureel erfgoed vzw,
Priemstraat 51, 1000 Brussel

ERFGOEDWIJZER

Deze bijdrage is een onderdeel van FARO's Erfgoedwijzer, een online platform boordevol praktijkkennis, kunde en inzichten over cultureel erfgoed. Tal van handige modules, praktische tools en tips bieden u informatie en inspiratie bij uw dagelijkse cultureel-erfgoedpraktijk.

Meer info: www.erfgoedwijzer.be

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Unported licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0> om een kopie te zien van de licentie.